

487578

INFORMATIUNI

ORGAN DE CULTURA, LITERATURA, ARTA, SPORT

Redacția și Administrația Calea Victoriei No. 52, București

DIRECTOR:

AL. GR. PIEPTEANU

IN ACEST NUMAR SEMNEAZĂ:

Prof. I. Simionescu

„ Rădulescu Motru

N. I. Bontas

Prof. Petre D. Albu

Tini Dumitrescu

Vasile Militaru

Al. Gr. Piepteanu

Lucia Sergiu

D. Iov

Mircea Ovidiu Savu

Lt. Paul Epureanu

Al. Gruia

Războiul în imagini

ANUL I

No. 6-7

— 1943 —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

42

Ștefan T. Țoculescu

AGENȚIE DE VAPOARE

Transporturi fluviale și maritime în Cabotaj și Internaționale

Agenții în Porturile Dunărene

Telefon 4.68-53

Telegrame: Țoculescu-București

Of. Reg. Com. Nr. 331/942

BUCUREȘTI, I.

BULEVARDUL ELISABETA 3

O. R. A. P.

Oficiul Român de aprovizionare pentru distribuirea
produselor de pielărie

Societate anonimă română

BUCUREȘTI — Telefon 1.38.80 — Str. DUMBRAVA ROȘIE Nr. 12

Anul I, Nr. 6—7

Iulie — August 1943

ABONAMENTE ANUALE:

Funcționari S. A. R. de Telefoane
Particulari

Lei 600
„ 2000

Instituții, Societăți, Intreprinderi
Sprijin

Lei 3000
5000 și 10.000

INFORMAȚIUNI

Organ de Cultură, Literatură, Artă, Sport.
Redacția și Administrația Calea Victoriei, 52 — București

Izvor de energie

de Prof. I. SIMIONESCU

Președintele Academiei Române

Transilvania a fost asemănată cu o noroioasă cetate. De jur împrejur coama Carpaților o împrejmuște; în cuprinsul lor un labirint de dealuri, câmpuri nedede mai restrânse.

În această cetate naturală a fost cuibul de zămisire al neamului. E fapt neîndoielnic cu toate încercările dușmanilor de a ocoli adevărul. Un popor cu origine atât de aleasă, a moștenit din însușirile strămoșilor lui. A dovedit rezistență seculară, legată de dragostea locului de obârșie. Așa au fost și Dacii. A dovedit însă și o mare putere de expansiune, însușire moștenită de la Romani.

Călit în condițiuni vitrege, poporul transilvănean a arătat nu numai o rezistență la împrejurări vitrege, dar și o putere de luptă mereu improspătată. Erau ostașii neînfricați ai nației.

Se mai bucurau de o calitate, de altfel generală, a tuturor românilor. Suntem poporul cu cea mai mare natalitate. Copii mulți, oșteni mulți, energie multă.

Gubernanții din trecuturile vremi, adese ori s'au arătat îngrijorați față de această înmulțire a Românilor, un fapt natural de mare preț pentru un neam, mereu expus lovirilor de tot soiul. Ce puțin până acum acest dar ne-a adus scăparea din multe cumpene.

Tot răul e spre bine. Români din Transilvania înmulțindu-se în chip fericit, iar spațiul lor de manifestare fiind restrâns nu numai din cauza spațiului geografic, dar și prin piedicile puse de stăpânitor, prea plinul de populație s'a revărsat peste zidul împrejmuitor.

Către Apus revărsarea era mai anevoioasă. Ea a avut loc mai din belșug către Răsărit. Carpații nu formau o piedică. Ei sunt atât de înalți, ca Alpii, zid greu de străbătut. Trecători iesnicioase, râuri care fie că taie munții în curmeziș, ca Oltul, fie că se vâra adânc în inima lor, au favorizat drumuri de străbătore spre vechiul Regat.

Și astfel de la Descălecatul lui Bogdan din Maraș, ori a cel al Cnezilor din Făgăraș, până în timpurile moderne, au avut loc treceri de ardeleni în părțile răsăritului, până departe peste granițele largite.

Cei mai mulți nu s'au mai întors îndărăt în cuibul lor de obârșie. Au rămas unde au găsit teren liber, întocmind sate până în Basarabia, ori Dobrogea. S'aruițeaua lor muncă, dorința de a și face o gos-

pogărie temeinică, s'a dovedit pilduitoare ori unde s'au așezat. E de ajuns a da drept exemplu oazele de belșug din Bărăganul întins, cele mai multe datorite mocanișor din Săcele și satele apropiate.

Mai înainte vreme păstoritul era o pricină de revărsaer. Ducând turmele bogate la iernat, bătând drumuri, știute azi în amănunt, Mărginenii din jurul Sibiului, dar și Mocanișii dela Brețcu, au împânzit pământul românesc, cu o rețea de așezări gospodărești. N'au ajuns, chiar în vremea bolșevicilor, oieri mărginenii până dincolo de Marea Caspică și Lacul Aral? Bravișii ostași care ne-au făcut faima vitejiei în Crimeia, au dat peste așezări vechi românești formate din cei scoborâți din Ardeal.

Dar n'a fost numai oieritul cauza împrăștierei ardelenilor în părțile răsăritene ale țării. Alte cauze economice și mai ales politice au făcut pe mulți Români din Transilvania să treacă munții spre țara liberă, spre posibilitatea de a și arăta destoinicia lor în toate.

Dacă s'ar face o statistică mai amănunțită a celor de origine transilvăneană care au activat în terenuri deosebite în Vechiul Regat, n'ar rămâne îndeletnicire omenească, în cari să nu se afle vreun reprezentant al vrednicului popor transilvănean.

Cei din Săliștea-Sibiului în deosebi, ca și din satele din împrejurimi, au devenit negustori, industriași, meseriași, instărind elementul românesc până în orașele din Moldova, din Basarabia.

Avântul luat mai ales în direcția culturii naționale, se datorește multor pioneri dintre transilvănenii și bănățenii trecuți la activitate liberă și vie. Nu e numai Gh. Lazăr exponentul cel mai cunoscut. Ar fi neajuns de pomenit un Titu Maiorescu, Goga, Coșbuc, Slavici în literatură și critică literară. Dar o importantă influență au avut mulți transilvăneni în școală, ca profesori ori pedagogi vestiți. Dela cei cari au activat la Universități: Barnuțiu, Micle, Densusșeanu, până la numeroșii profesori secundari: Velovan, Borgovan, Ion Popescu dela Brad, etc., au dat dovadă de un cald patriotism și naționalism înflăcărât, care a lăsat urme adânci în sufletul elevilor lor.

Transilvania astfel nu e numai o cetate de neînfrânt al românismului integral. Prin oamenii ei a avut și roful unui izvor gâlgăitor de primenire și întărire a energiilor naționale, ori unde unul din ei s'a lăsat spre activare.

IMPERATIVELE MORALE ALE ROMANISMULUI

Profesor C. RADULESCU-MOTRU
Vice-președintele al Academiei Române

Ce este Românismul? Există o asemenea realitate?

Desigur. Națiunile au o realitate cu mult mai înfrântă și mai durabilă decât aceea pe care o găsim în oameni, luată individual. Feste realitatea pe care o dau cunoștințele individuale, națiunea își întinde realitatea sa istorică, leagă diferitele generații de oameni, formând din ele inelele unui lanț continuu de viață socială. Realitatea prinsă de conștiința individului este numai o parte, un punct, din realitatea istorică națională. Aceasta din urmă nu se prinde cu realitatea istorică, națională. Aceasta din urmă nu se prinde cu simțurile, dar se învederează de sine. Românismul este manifestarea realității istorice românești.

Despre realitatea istorică, supra individuală, s'a vorbit prea puțin în trecut și chiar când s'a vorbit, s'a vorbit greșit. Nu s'a vorbit fiindcă omul de știință de până acum era stăpânit de mitul cartesian, după care tot ce există se dovedește prin conștiința individuală. Se credea că limba, tradițiile, instituțiile istorice ale unui popor se produc în mod artificial prin convențiile intervenite între membrii poporului. În loc ca realitatea individului să fie explicată din datele continuității sale istorice, se încerca o explicație pe dos: continuitatea istorică era explicată din datele memorizate de conștiința individuală.

Acest mit este astăzi depășit. Nici chiar realitatea individului nu mai este explicată, ea mai înainte. Subconștientul, inconștientul, precum și larga structură a dinamismului biologic au întregit de mult punctiforma realitate a conștiinței individuale.

Românismul, prin urmare, nu este denumirea unei ideologii oarecare, pe care ne-o creiem noi astăzi, în mod convențional, ci este denumirea realității istorice, care ne-a adus pe lume, și din creațiunile căreia suntem, ca indivizi Români, aceea ce suntem, fiecare.

Românismul este rațiunea noastră de a fi. El este eternul, pe când noi suntem vremelnicul. Dacă venim pe lume, unii cu însușiri, alții cu defecte dacă trăim cât trăim, unii mai mulți ani și alții mai puțin ani; dacă avem aspirațiile și idealurile pe care le avem, acestea le datorim lui și numai lui. El este sângele care curge prin venele noastre generație după generație; este permanentul ereditar care precedă venirea noastră pe lume și care continuă înainte, după ce noi nu mai suntem.

Așa fiind, noi avem față de Românism datorii de împlinit; el are față de noi imperative morale de impus.

Surd la aceste imperative morale nu este între noi decât acela care trăiește cu mintea rătăcită în greșelile moralei individualiste. Această morală a înțelepților elini, cu timpul și mai ales sub influența individualismului politic și economic din ultimele secole, a ajuns să servească drept catechism al omului perfect egoist, a omului care trăiește pentru sine, fără a ține seama de viitorul națiunii sale. În această morală au rămas teorii frumoase, dar care nu ne

compensează în deajuns de consecințele nenorocite care decurg din principiile sale individualiste. De aceea ea a fost combătută cu stăruință în timpul din urmă, prin școală și biserică. Școala și biserica ne învață astăzi să lărgim orizontul imperativelor morale și anume să punem în treseje naționale, înaintea intereselor individuale.

Eu nu facem decât să arătăm, cu câteva argumente în plus cât de legitimă este punerea intereselor naționale, înaintea celor individuale. Căci aceea ce numim Românism, nu este, după cum am văzut, decât o denumire pentru interesele naționale românești.

Să începem prin a cunoaște pe dușmanul Românismului. În primul rând pe aceia care se ascund sub mantaua principiilor largi liberale. Căci aceștia sunt cei mai periculoși.

Avem ocaziunea să întâlnim câte odată oameni, care fac paradă de sentimentele lor românești, însă care nu înțeleg să renunțe la dreptul pe care au, de la natură zic ei, de a dispune liber de conștiința, de corpul și de averea lor. «Sunt Român și îmi fac datoria către țară. Plătesc impozit și răspund la serviciul militar. Acestea achitate, intru la mine acasă și aici sunt stăpân. Pot să fac ce vreau cu conștiința mea, cu corpul și cu averea mea. Pot să citesc până la nebunie romane polițienești. Dacă inebunesc, ce aveți cu sănătatea conștiinței mele? Pot să beau până să mă îmbăt. Ce ai cu corpul meu? Pot să-mi cheltuiesc toată averea în desfrânări și să ajung mi-log pe stradă, sau în spital. Aceasta mă privește. N'am să dau socoteală nimănui, cum nici eu nu cer socoteală nimănui de ceea ce face. Fiecare e stăpân pe el».

Când întâlniți oameni vorbind astfel, să știți că aveți în fața Dv. pe cei mai periculoși dușmani ai Românismului. Căci dacă aceștia nu fac ei însuși așa precum spu, totuși ei răspândesc o maximă de viață, care dacă s'ar aplica întocmai ar distruge orice organism social. De fapt aplicația acestor maxime a și dus la degenerescență multe popoare dinaintea noastră.

«Fiecare stăpân pe conștiința sa, pe corpul și pe averea sa». Adică cum vine aceasta? Trăiește individul, așa de despărțit de societatea semenilor săi, în cât nebunia, viciul, ruina, cauzate de el, pe seama lui, nu aduc nici o turburare în viața celorlalți? Nebunia și viciul nu se transmit mai departe, prin moștenire, dacă individul are familie, prin contagiunea exemplului, dacă individul n'are familie? Cine răspunde de nebunia și viciul transmis?

În Statele Unite ale Americii s'a făcut și se face continuu și astăzi, statistici foarte interesante, care sunt limitate de toate țările civilizate și prin care se dovedește că un singur individ, căzut în degenerescență prin alcoolism, dacă are trei descendenți, costă pe societate milioane și milioane dolari. Toți descendenții unui degenerat, adică a unuia care a abuzat de libertatea de a dispune de conștiința, de corpul și

de avere a sa, sunt polițe trase asupra societății. Pe ce teme individul abuziv și a luat dreptul să tragă aceste polițe?

Iată prima categorie și cea mai periculoasă, a dușmanilor Românilor.

După această categorie vine categoria indiferenților. Aceștia nu fac ei însuși rău, dar sunt indiferenți la rău care se face în jurul lor.

Dacă văd în Stat funcționari incorecți, ei, în loc de a reacționa, tac. Văd o nedreptate care se face pe spina noastră, tac. Văd o nedreptate care se face pe spina semenilor lor și ei rād. Pentru ei țara în care locuiesc, este un loc de du-te vin, fără alt rost decât acela pe care îl are un târg, unde fiecare vede de interesele sale.

Apoi vine, după aceștia, categoria acelor care se cred deasupra semenilor lor, categoria infumuraților. Aceștia au văzut, aceea ce se petrece prin alte țări și de aceea lucrurile care se petrec în țara lor li se par de puțină importanță. Aceștia trăiesc, cum s'ar zice, cu capul prin nori. Când este să judece un fapt românesc, o operă românească, un proiect românesc, ei se gândesc mai întâi la ce ar zice Europa, la ce ar zice lumea. Aceștia sunt periculoși mai ales prin aceea că dacă au pe mână bugetul Statului, sunt în afară din cale de cheltuitori.

Vine apoi categoria criticștilor și a țâfnoșilor. Aceștia critică tot ce nu este făcut de ei, sau se înțaf. mază și stau deoparte. La noi în țară unii și alții sunt destul de numeroși.

Cum vedem, Românilor are dușmani de multe categorii. Categoriile care sunt tot atâtea categorii de dezertori dela datoriile pe care fiecare cetățean român trebuie să le împlinască față de neamul său.

Prima învățătură a Românilor este, că oricine se numără, ca făcând parte din națiunea română, își datorește rostul său pe lume numai și numai acestei națiuni. În consecință: datoria oricărui Român este ca să se identifice întru totul cu interesele națiunii române.

Cine îi ruinează sănătatea și averea; cine se uită cu indiferență cum alții, din rândul națiunii sale, își ruinează sănătatea și averea, unul și altul se abat dela datoria ce au către Românii. Ei slăbesc viitorul Românilor și sunt răi cetățeni români.

Este un rău cetățean român și acela care nu și pune în valoare însușirile primite dela natură. Căci natura nu i-a dat lui personal însușirile, ci însușirile sunt date Românilor; iar el, individul, nu este decât depozitarul lor trecător. Să contribuie dar fiecare Român la întărirea Românilor prin punerea în valoare a însușirilor personale. În același timp este un rău cetățean și acela care nu contribuie la selecționarea însușirilor conaționaliilor săi oriunde ele se găsesc. La tineretul de școală și în primul rând la tineretul școlii primare.

Risipa cea mare pe care o face poporul nostru astăzi, nu este atât de ordine materială, cât de ordine sufletească. Din școala primară începând, sute de mii de tineri sunt lăsați fără orientare și își irosesc însușirile primite dela natură în ocupații improvizate. Aruncăm la voia întâmplării, fără sfat și fără selecționare, pe cei dăruiți de natură. Facem funcționari de birou din tinerii destinați muncii inventive, iar spre munca inventivă împingem pe cei să-

raci de însușiri. Apoi ne mirăm că școala nu dă roade.

Selecționarea cinstită a elevilor cu însușiri este marea problemă a școlii noastre. De soluționarea ei cât mai în grabă depinde asigurarea procesului de formațiune a elitei noastre intelectuale. Să punem însușirile pe care natura ni le-a dat fiecăruia individual, în serviciul neamului; cu cât mai dotat este cineva, cu atât el trebuie să producă mai mult Românilor are nevoie de actualizarea tuturor forțelor sale latente.

Trebuie apoi să fim prevăzători. Marele rezervoriu al caracterelor noastre reeditate stă în sufletul populațiunii dela sate. Acest suflet trebuie păstrat sănătos. Și sănătos el nu se păstrează dacă populația este sub-alimentată. În concepția Românilor, alimentația populației dela sate este un interes, care depășește interesele de ordin economic. Sănătatea populației dela sate este un primat de ordin național, iar nu un simplu rezultat al jocului dintre factorii economici: producție, distribuție și consumație. Alimentația suficientă a populației dela sate stă între imperativele morale ale Românilor.

Între aceleași imperative mai stă, în sfârșit, solidaritatea dintre bărbații cari constituiesc clasa conducătoare a țării. A conduce nu înseamnă a trăi din munca altora, cum din nefericire cred mulți la noi, ci înseamnă a da exemplu de muncă. Un popor, între conducătorii cărui există o perpetuă desbinare, este un popor pierdut istoriceste, căci el este lipsit de conștiința misiunii sale pe lume. Conștiința misiunii pe lume a unui popor o dau conducătorii acestuia.

Imperativele aceste morale nu cer să ieșim din ființa noastră, ci dimpotrivă cer să desăvârșim ființa noastră: să lepădăm dela noi aceea ce este de interes subiectiv și trecător pentru a ne identifica cu ființa cea adâncă și permanentă a Românilor.

Note de țară

de N. I. Bontas

*Când bate vântul aspru pe lângă fagii goi.
Infiorarea saltă, în car cu păpușoi.*

*Aceiași ploae țese paenjinis de scrum,
Întunecând năluca la margine de drum.*

*Aceleași frunze roșii sărută mana vremii,
Și cad apoi sfioase, în poalele Ilenii.*

*Iar când ingenunchează amurgul peste sat
Rămân cu toamna'n mână un fir de pai uscat.*

Stenografia, scrisul viitorului.

de Prof. Petre D. Albu.

— Expert Contabil, —

Este de neînțeles cum în secolul vitezei și al electricității, principiul minimumului de efort este atât de puțin aplicat în activitatea intelectuală, foarte mulți întrebându-și și azi tot greoiul și complicatul alfabet latin vechiu de peste 2500 de ani și de aproape șapte ori mai încet decât vorbirea.

Scrisul repede ca vorbirea a fost cunoscut chiar de vechii Greci, de la cari s'a păstrat denumirea de azi a Stenografiei, formată din două cuvinte grecești: stenos, care înseamnă strâns, înghesuit, condensat, și grafos însemnând scris.

Stenografia este un scris fonetic simplificat, dând posibilitate să se scrie repede ca vorbirea.

Principiul de bază în stenografie este suprimarea tuturor complicațiilor și acceoriilor inutile a scrisului uzual, a tot ceea ce organele vocale nu articulează sau care nu sunt percepute de ureche: ortografia și punctuațiunea dispărând urmând să fie reconstituite la descifrarea cuvintelor stenografiate (stenoграмelor), scriind stenografic numai ce auzim.

Simplificarea alfabetului s'a obținut întrebându-se aceleași semne pentru literele mari și mici de mână sau de tipar, semne foarte scurte pentru literele foarte frecvente și prescurtând cuvintele compuse prin înlocuirea prefixelor și sufixelor cu semne foarte scurte. Traseul stenografic al cuvintelor astfel prescurtate, se micșorează foarte mult și ușurează citirea, obținând și o economie foarte mare de timp, putându-se prescurta peste trei mii de cuvinte cu vreo 20 de semne. Afară de acestea se mai întrebunțează și prescurtări convenționale pentru obținerea de mari înțeleși în stenografia parlamentară. O stenogramă fiind mai scurtă decât o literă din scrisul latin.

Sunt mai multe sisteme de stenografie: stenografiile geometrice, al căror alfabet este compus din linii drepte, semi-cercuri și cercuri în diferite pozițiuni și stenografiile caligrafice cu alfabet compus din fragmente nu prea simple ale scrisului cursiv.

În România sistemul Stahl original este mai cunoscut, având avantajul că e aplicabil și la limbile străine cunoscute de stenograf. Este un sistem geometric întrebându-se semne foarte scurte pentru literele mai frecvente. Astfel, cele mai frecvente litere ale limbilor neo-latine fiind literele: s, r, l și n, constatăm că în sistemul Stahl original, aceste litere sunt reprezentate prin semne foarte scurte și foarte ușor de memorat comparându-le cu literele alfabetului latin cursiv.

**S=0 l=r=√ n= / Să nu lase= 0 0 0
salariu lor = 0 0 0**

Cuvintele se formează legând consoanele una în vârful alteia.

Vocalele se reprezintă printr'un punct în diferite pozițiuni, iar diftongi printr'un vârf de săgeată în legătură cu poziția vocalelor din care sunt formați diftongii și triftongii.

Principiul stenografiei Stahl originale este de a se înlătura vocalele din mijlocul și de la sfârșitul cuvintelor scriind numai scheletul consonantic al cuvântului. Vocalele trebuie puse la începutul cuvintelor și în mijloc numai când este nevoie pentru a înlătura greutatea cititului.

Înlocuirea alfabetului latin cu cel stenografic este fără greutate, după ce prin exerciții «am ajuns să nu mă mai gândim cum se face fiecare literă» și intercalând în scrisul latin treptat diferite stenograme pe care le cunoaștem.

Scrisul stenografic este aplicabil în toate ocupațiile intelectuale de la elev la profesor universitar și de la deținător de ultimul funcționar la director de întreprindere, de aceea Ministerul Culturii Naționale ar trebui să aibă în programul de învățământ secundar și universitar, catedre de Stenografie, ca obiect principal, pentru ca astfel tineretul să aibă posibilitatea să cunoască și să profite chiar din școală de avantajele Stenografiei, care ar trebui să fie scrisul intelectualului în prezent și în viitor, fiind și un prețios aliat în lupta pentru existență.

Pentru a dovedi cele afirmate mai sus este suficient să amintesc importanța mare pe care o are Stenografia în ziaristică la primirea știrilor din străinătate prin telefon, pentru a deduce câtă economie de timp și bani se realizează având în vedere că fiecare minut de convorbire telefonică se taxează după un tarif nu prea redus.

O importanță tot atât de mare o are scrisul repede ca vorbirea și în comerț, la redactarea corespondenței comerciale și la primirea diferitelor comenzi telefonice, economisindu-se astfel timp, care în comerț reprezintă bani.

Exemple referitoare la importanța stenografiei în diferite ramuri de activitate sunt nenumărate și de aceea nici un intelectual nu ar trebui să stea pe gânduri ci să caute cât mai curând să întrebunțeze scrisul repede ca vorbirea în activitatea intelectuală, putându-se bucura de foloasele stenografiei încă din primele noțiuni, cel mai încet scris stenografic echivalând cu cel mai repede scris latin.

Profesorul

de **Tini Dumitrescu**

Sfârșit de an.

Examene particulare.

Prin curtea strâmtă și prăfuită a liceului foiesc elevi de toate vârstele și din toate clasele. În grupuri mai mari sau mai mici — așezați pe bușteni sau rezemați de zidurile școlii — elevii discută aducând fiecare aportul lui de cunoștințe, cântărite foarte scrupulos în balanța de apreciere a celorlalți.

Discuția se lungeste, presărată cu savante formule și intervenții picante, aruncate de câte unul mai ștrengar spre a mai dilua puțin gravitatea debaterilor.

Kepler, Cristofor Columb, Sondhaus, Descartes și Regele Soare se amestecă și se grămădesc într'un bizar amalgam de babilonică erudiție.

Subiectele variază și se diversifică, cu ușurința cu care numai fantezia generoasă a adolescenței știe să le dezvolteze ca de pe mosorul fermecat din poveste: profesorul Z, cel de fizică, a făcut prăpăd la clasa V-a; cel de italiană — un ins cu nasul mare coroiat, pe care își sprijine o pereche de ochelari mari, americani, — și care face în același timp oficiul de director de bancă și profesor de liceu — pune întrebări în italienește și la note e foarte avar, însfârșit, numai A. T., profesorul de istorie și filozofie — tânăr imperb, proaspăt scăpat de pe băncile Universității — compensează prin indulgența lui severitatea celorlalți. — „Uite T., anunță unul dintre ei.

Pe poarta liceului înaintează cu pași înceți, cu mersul legănat, profesorul T., cel care întrunise toate sufragiile de simpatie ale elevilor. E mai mult scund decât înalt, gras, fața rotundă, cu fire de barbă mici și albe ca de adolescent, cu ochii verzi, blajini, voalași de o ușoară melancolie. Dintr'un colț al clădirii, se desprinde un tânăr îmbrăcat în uniformă militară.

Cu mâna dusă reglementar la capela de soldat, îl acostează vorbind ezitant:

Vă salut, Domnule Profesor.. am întârziat

dela teză... n'am putut obține mai din timp concediu dela regiment... vă rog..."

— „N'ai dat lucrarea scrisă la istorie? Bine; vom vedea... vino după masă la ora patru.

„Armată! Viață mizerabilă!" gândi cu desgust tânărul profesor.

În dimineața aceea era indispus. Puțin întunecat —, ivirea acelu soldat îl supăraseră, parcă, nu știa nici el de ce, mărindu-i indispoziția-i într'n cancelarie să-și ia foile cu tezele ce trebuiau corectate.

Îi era capul plin de gânduri ce se alungau crâmpee dezordonate, fără nici un sens, provocându-i un fel de lene intelectuală și neputând, cu toate stăruințele lui, să și le adune într'un mănunchi gregar. Neputința de ași stăpâni și orpona spiritul — și eforturile acestea inutile — îi măreau și mai mult indispoziția îl enervau.

„Ce mai caută, Domnule, și ăsta acum," — îi răsări în minte, antipatică, figura militarului — pe când se'napoia spre casă — făcându-i parcă plăcere să-și verse pe el un necaz fără motiv —; „acum se vine la examen?.. Hotărât, nu-l primesc. N'are decât să piardă anul." *

Corectura lucrărilor nu mergea.

Și era imposibil să-și țină atenția încordată câteva minute. Gândurile-i sburau aiurea, hoinărind capricios, pretutindeni, rechemând în lumina conștiinței reminiscențe de mult îngropate în trecut, icoane din viața de școlar, de când era student, mai apoi la Școala Militară când își făcea stagiul... „Ah, stupid!," se scutura el cu desgust, trecându-și mâna peste frunte ca pentru a alunga un vis urit. Aici îi reveni iar în minte chipul soldatului-elev, întârziat, căruia-i promisese că vine la ora 4 să-i dea teză în mod excepțional. „Nu mergel," gândi el. „Astăzi nu pot să corectez un rând"

Amintirea elevului parcă nu-i mai era așa de antipatică, ba chiar îi era milă de el. Tocmai acum își aduce aminte ce față tristă și

slăbită avea și cu ce silă și plictiseală își târa bocancii murdari și prăfuiți.

Își aruncă ochii la ceas. Era tocmai patru. „Bietul băiat! — își zise. „M'o fi așteptând.“ Și hotărît, își luă pălăria și plecă grăbit.

La școală, așezat pe treptele scării dela intrare, elevul aștepta cu ochii aplecați pe o carte. La ivirea profesorului sări surprins și salută murmurând un imperceptibil: „S'trăiți!“ deprindere dela cazarmă.

T. îl privi examinându-l cu atenție. Și — ciudat — cu cât îl privia mai atent, cu atât se înșenina.

„Așa eram și eu — gândi el înduioșat — „Câte n'o fi suferind, cum sufeream și eu atunci. Tristă amintire!“

— „Poftim în clasă!“ îl invită blând. Îi dădu mai multe subiecte din care avea să-și aleagă unul pentru a-l trata; și, deși sala era goală, elevul se instalează tocmai în ultima bancă, în fund.

Profesorul A. T. îl învălui într-o privire blândă și gândurile-i furară iarăș sufletul, copleșit acum de amintiri. În cazarma Școalei Militare de ofițeri de artilerie dela Craiova...

Câte necazuri, ce sumbre și triste amintiri!.. Și sublocotenentul acela, cu ochii mici, vicleni de-o răutate ferăce, brutal, tip de cretin înrăit, câtă mizerie îi făcuse, câte pedepse ne-meritate, cum îl persecutau! — Și toate acestea degeaba, fără nici un motiv. Numai fiindcă el era bun, blând, serios, nu flata pe nimeni și nu vorbea decât când trebuia.

E adevărat că nu putuse suferi niciodată pe proști. Și ofițerul ăsta era de-o ignoranță croasă. Apoi acel cadru de disciplină absurdă și inutilă, care distruge personalitate, egalează și confundă caracterele, făcând din soți la un loc o cocă maleabilă sau o vastă mașinărie ce se mișcă mecanic. Și bietul băiatul acesta trăește acum zilele de întristătoare amintire pe care altădată le-a trăit el.

Pași apăsați răsunară pe cimentul sălii dela intrare. Ca deșteptat din vis, profesorul T. își aruncă ochii spre elev. Numai acum băgă de seamă că acesta se așezase tocmai în fundul clasei și cu cartea pe bancă, copia nesupărat.

„Ce faci, Domnule?“ dădu el să strige mâniat, schițând deja gestul eloquent cu care atunci când surprinzi pe cineva vinovat parcă i-ai spune: „Stai că te-am prins“.

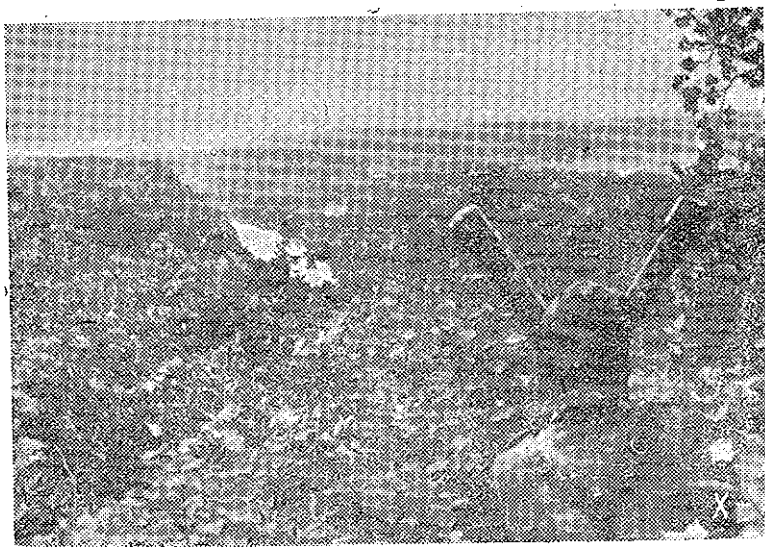
Elevul incremenise cu cartea în mână, cu ochii ațintiți la profesor.

— „Inchide cartea că vine cineva“, isburi înfârșit să-i spună. Și cu sufletul inundat de o caldă umanitate, cu fața luminată și un zâmbet plin de indulgență și de bunătate:

— „Lasă!.. nu-i nimic... e de-ajuns“.

Și'n ziua aceea, profesorul A. T. — n'ar fi putut spune dece — dar parcă se simțea fericit.

Poate că profesorul nu-și făcuse datoria, în schimb, omul era liniștit, cu conștiința împăcată și senin.

Inaltă, Doamne lumea Ta!

de Vasile Militaru

.. Și noaptea se lățește'n hăul minții:
Obuzele dau sânge'ntr'una lumii;
Sub vreri de iad, scrâșnesc de ură dinții
Și'adânc trosnește temelia lumii...

Hidoasă, Moartea larg și-a'ntins aripa,
Involburând pământ, văzduh și apă;
Cad miile de inși pe toată clipa,
Căci... pe pământ ei nu mai pot să'ncapă!

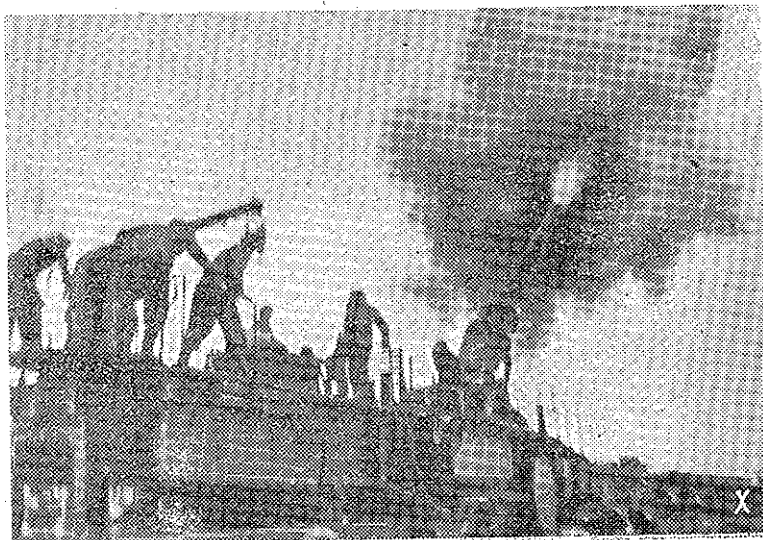
Cu furci de foc împinge Lucifer
Să se sugrume ostiile mereu...
Ce-or fi făcând Arhanghelii din Cer?
Ce-o fi gândind, în tronu-i Dumnezeu?

Au, nu cumva sfârșitul lumii vine,
Cu plăgi lovind a omenirii turmă?
Sunt toate-acestea, Doamne, de la Tine?
Ne chemi la „judecata cea din urmă”?

Acesta-i oare capătul de scară
Pentru'nălțarea lumii dată-anume?
Ca fiarele flămânde'n gât să și sară
Și Neam pe Neam, scrâșnind, să se sugrume?

O, nu se poate, Doamne, nu se poate!..
O strig, cu gene ude și cu frică;
Prea mare e iubirea-Ți peste toate
Ca să zidești o lume-așa de mică!..

De-aceia, Doamne, lumea Ta așteaptă:
Să-i faci cuvântul armă, iar nu fierul.
Spre-a se urca pe cea mai naltă treaptă,
Nu cu pământu'n Suflet, ci... cu Cerul!

BULEVARDUL PARDON

de Al. Cr. Piepteanu

Am fost de mai multe ori în orașul Câmpu-Lung și cred că a-ți fost și Dvs fie cu afaceri, fie în viligiatură. A-ți admirat cum am admirat și eu, poziția pitorească a acestui oraș de la poalele munților, cu aer curat, cu priveliști minunate, cu femei frumoase și cu gustoasa și bătrâna țuică.

A-ți mai admirat curățenia orașului, costumele minunatului nostru port național și în fine mai mult ca orice dacă a-ți rămas seara în localitate v-ați mirat de înghesuiala de pe Bulevardul Negru-Vodă, din centrul orașului.

Nu știu dacă Dvs știți acest nume, adevărat al Bulevardului. Eu l'am aflat abia după ce am plecat din Câmpu-Lung și după ce fusesem în el de nu știu câte ori.

O să ziceți: În definitiv nu te interesa ce nume poartă, fiindcă erai în trecere și poate nici alte afaceri sau adrese comerciale nu te îndreptăția să-i reții numele. Se poate să aveți dreptate, dar sunt mulți oameni și printre scestia îmi place să mă număr și — eu care rețin nume de străzi, topografia locurilor, caracteristica lor sau unele particularități, cum sunt de exemplu: „Câinii din Giurgiu”, „Noroiul din Roșiorii de Vede”, „Fudulia din Alexandria”, „Gogoșile din gara Titu”, sau „Carul cu.. Bucluc din Caracal”. Așa am reținut și eu, că bulevardul din mijlocul Câmpulungului se cheamă „Pardon”.

Pentru orice efect o cauză, sau viceversa.

Așa, aci din cauza aglomerației, cu pardon în sus, pardon în jos, un cetățean mai de spirit l'a botezat „Bulevardul Pardon” și așa i-a rămas numele.

Ei aci, pe bulevardul Pardon, am zis și eu într'o seară, pardon în dreapta pardon în stânga, când lovindu-mă mai tare de un trecător el pardon, eu par... am rămas vorba românului cu vorba în gură:

— Jan,

— Alecule?

Iată deci cum după 20 ani de despărțire cu ocazia unui pardon pe bulevardul Pardon să mă întâlnesc și să ne recunoaștem reciproc eu și prietenul Jan Chiru. Ne-am îmbrățișat apoi în plin „Pardon” și ne-am retras pe o bancă în grădina publică. Am uitat să vă spun că era într'o minunată de frumoasă seara de Iunie. Nu ne-am simțit bine pe banca din grădină. Zgomot, lume, tineret gălăgios, ni se părea că sunt revoltător de nesimțitori, la bucuria revederii

noastre. Din această cauză prietenul Jan m'a luat la braț și m'a condus undeva la marginea orașului spre dealul Gruului într'o cârciumă de barieră.

— Salut Domn Profesor făcu la intrarea noastră patronul și cei trei băieți de prăvălie îmbrăcați în costum național. Jan le-a răspuns zâmbind și ca un cunoscător al localului am intrat într'o cameră retrasă.

Aci încep destăinuirile și amintirile din copilărie...

Bătrânul nostru profesor de L. Latină dl, Șăvescu, când un elev nu știa lecția nu se mulțumea să-i pună nota roa ci vroia să știe de ce nu învață. Sau dacă unul care nu prea învață totdeauna vroia să știe ce de uneori învață alte ori nu? Era cazul prietenului Jan Chiru.

— Care știe de ce a'nvățat Chiru astăzi lecția, întrebă profesorul.

— Se căește și vrea să-și îndrepte nota, răspundea unii.

— Vrea să se facă elev bun vorbeau alții.

Gineva, a spus ceva în fundul clasei și toți elevii râd cu hohote.

— Ce este întrebă profesorul de latină.

— Ionescu a zis ceva.

— Ce-ai zis Ionescule?

— Mi-am dat și eu o părere de ce a învățat lecția Chiru, domnule profesor.

— Să auzim și noi.

— Eu cred că a pierdut oglinda.

Clasa uria de răsese incurajată de zâmbetul blând ce brăzda fața respectabilului bătrân.

— Se poate să ai dreptate Ionescule, căci cine se sgăește toată ziua în oglindă n'are timp să-și facă lecțiile.

Într'adevăr, elevul Chiru Eugen a fost surprins pe sală de profesorul de latină când își admira fața rumenă și când își storcea un «cos». Atunci îi spuse:

— Chirule, lasă oglinda și învață declinările la latină...

Și câte și câte amintiri.

Azi elevul de atunci este profesor la un liceu din C. Lung, tot rumen la față, însurat cu gospodărie și stimat de elevi și cetățeni.

Bucuria revederii noastre din Bulevardul Pardon a continuat în cârciuma de sub dealul Gruului și s'a împletit în amintiri și țuicile cu miros de prună și de culoarea șofranului.

Un țoi legat cu sfoară îl afundam într'un bu'oi cu doaga groasă și ne serveam pe rând. Într'un târziu, cârciumarul a trecut și el la rând. Pe la miezul nopții când pot să spun fără rușine că ne îmbătaserăm și țuica nu mai mergea cu tot mizilicul cu care ne imbia tovarășul cârciumar, am ieșit.

Afară întuneric ca la apărarea pasivă. Eu ca ne.

cunoșcător al locului mă poticni de un petroi care porni ca la fotbal «goal» într'un geam dela o pivniță
— unu! la zero pentru mine. Mă scuzați cu intunericul. Prietenul Chiru râzând îmi spuse:

- Te cunoști că ești dela baltă.
- Ce are aface balta și cu... geamul spart.
- Are, căci nu ai dezvoltat as șaselea simț.
- Nu înțeleg nimic, dar tu nu ești tot dela baltă?
- Da, dar trăesc de 15 ani aci Uite cum merg eu de sigur și cum te bălăbăni tu.
- mă bălăbăni din cauza «toiuului».
- Ba nu, din cauza intunericului.
- Ce tu ești pisică și vezi pe intuneric, ți se dilată pupila?
- Nu, asta e al șaselea simț, instinctul de a merge sigur ca animalele?
- Exact în privința asta ne sunt superioare, n'au nevoie de lanternă.
- Și cum ai căpătat acest al șaselea simț?
- Prin ascensiunile pe cari le fac noaptea pe munți în excursii.
- Noaptea?
- Noaptea. Uite, dacă nu ți-e frică mergem pe Grui în sus, acum la ora două noaptea, să vezi panorama C. Lungului.
- Și ce crezi că nu merg? Cine îndrăznește să spună că mi-e frică?

În gândul meu însă mă rugam lui Dumnezeu să îmi întoarcă părerea prietenului Chiru și să lase dracului de panoramă.

- Atunci înainte după mine.
 - Te urmez, bălgui eu.
- Să te ferească Dumnezeu când beția se împrietește cu ambiția. Din cauza lor am admis să merg pe munte noaptea la ora două, să fac pe alpinistul, eu care mi-e frică să mă urc în podul casei. Ceea ce mă neliniștea însă era că mă trezisem încet, încet, mai de răcoarea muntei și mai ales — ce mai încoace și încolo — din cauza frigului.

Urcam ca o boacă ținându-mă de pulpana hainei lui Chiru.

- Știi la ce înălțime suntem acum?

— Nu zisei eu, simțind cum mi se moaie picioarele când mă gândeam ce-ar fi pe mine dacă ar fi ziua.

- La 300 metri.
- Cât Turnul Eiffel, gândii eu.
- Uită-te înapoi.

Privii îndărăt agățat de pulpana hainei prietenului. Într'adevăr o privești minunată. La picioarele noastre Câmpul Lungui se uita la noi prin sute de becuri luminate... Liniste și vraja naturii.

- Vrusei să stau jos.
- Ce vrei să faci, mă întrebă Chiru.
- Să stau jos, nu mă satur de această privire, zisei eu.

- Mergem nițel mai sus, aci e periculos?
- De ce? întrebai eu simțind că milioane de surnici aleargă derbiul din țalpi până în creștet.
- Uite de ce?

Și el luminează cu o lanternă puternică în dreapta noastră, o prăpastie care se căsca la o jumătate de metru de mine.

Picioarele mi s'au muțat și dinții au început să-mi clăntăne în gură.

În zadar a încercat Chiru să mă ridice. Fălcile mi se încheștasera și nu puteam să articulez un cuvânt. Într'un târziu mi s'a descleștat gura lăsând rând picioarelor să înceapă un tremole fortissimo. Nici astăzi nu știu cum am ajuns jos în oraș.

La un colț de stradă m'am despărțit de prietenul meu. Eu am luat-o spre hotel, el spre casă.

Când madama mi-a deschis, văzându-mă, cât pe aci să dea un țipăt privind mă ca pe o arătare. Abia în cameră uitându-mă în oglindă m'am văzut jerpelit plin de noroi și mușchi, cu pantofii jupuți și un buzunar al hainei sfâșiat.

— Fira! al dracului Chirule, răsai singur, ai făcut din mine un alpinist.

— A doua zi ne-am revăzut și luându-mi bun rămas dela el, mă întrebă:

- Spune drept, ai pățit mare frică aseară nu-i așa?
- Ași, mormăi eu ascunzându-mi ruptura buzunarușului, dar acum sunt convins că mi-a lipsit al șaselea simț.

CIOBANAȘUL ȘI VULTURUL

de Lucia Sergiu

Pe poteca îngustă a peretului stâncos, spălat de apele vremii, cu împrejurimi de prăpăstii adânci, mergea copilul bălău, cu pletele în vânt, cu căciula pe vârful capului, fluerând vesel.

Mergea mândru copilul fără pas de oprire. Era doar marele cioban al turmei tatălui său. Cine mai era ca el?!

Alături dulăul mare și lătos îi ținea tovărășie, întorcându-și capul mereu spre micul stăpân și gudurându-se cu dragoste, când acesta îi arunca câte un cuvânt.

Copilul avea sânul plin de ghiocei, pentru care se suisa cu o amucătură de băț, lăsând în poenița cu iarbă proaspătă cele 30 de oițe cu miei lor.

În sus muntele își ridică mărget și trufaș, coama plină de brădeț, cu vărfurile ca niște străjeri, dând o priveliște ochiului de toată frumusețea.

Cu cât se apropie mai mult de turmă micul cioban, cu atât se auzea mai deslușit lătratul celorlalți doi câini și behăitul mieilor.

Copilul și dulăul intrară în poenița unde mică turmă părea foarte neliniștită. Câinii lătrau furioși, oile fugeau în toate părțile, iar mieluseii speriați cu boturile încă umede de laptele supt.

Copilul se uită la întreaga turmă, fără să înțeleagă nimic de neastâmpărul animalelor. Își alintă mieluseii, care îi erau atât de dragi, cu ochii aceia blânzi și privirea nevinovată. Își scoate apoi ghioceii din sân și făcu un buchet frumos să-l ducă maică-si. Și se bucură el singur, privindu-l de bucuria ce-i va face ei.

Inserarea începu să-și lase încet umbrele peste tufete de arbuști din poeniță.

Micul cioban își strânse turma și o porni încet spre vale, numărându-și liniștit oile așa cum făcea de obicei, când pleca spre casă. Deodată se opri din mers cu inima svâcnind. Lipsa un mielșor alb cu pete negre. Îl căută cu ochii în toate părțile dar nu-l zări. Frica cuprinse sufletul lui de copil.

Ce va zice taică-su?

Fruntea lui se încreți de grijă.

Unde să-l caute, când toate oile și miei au fost în poiană, pe unde nu trecuse nimeni să-l ia. Se înapoie din nouă, căutând tufă cu tufă, dar nici urmă de miel. O porni abătut pe urma turmei, ce-o luase în vale spre sat.

Cu gândurile împrăștiate, nici nu mai vedea pe unde merge, atât era de amărât, că aproape nici nu băgă de seamă când ajunse acasă. Intră cu groază pe poartă. Maică-sa tocmai scotea apă pentru cina de seară.

— Dar ce întârzieși așa, Constandine maică? Copilul întindu-și pasul, băgă și închise oile cât mai repede, scoțând parcă un oftat de șurure. Când le văzu înăuntru. Uitase și de ghiocei și de tot. Dar nici n'apucă să ajungă până în tindă, că fu întrebat și de taică-su.

— În sburdălnicia ăștia de miei, m'a tot fugărit, de frică să nu-i scăp pe cele meleaguri, răspunse copilul cu jumătate de gură. Seara oamenilor muncitori trece fără vorbă multă spre odihnă.

A doua zi copilul se sculă de înoptat, cu mult înaintea celorlalți și o porni cu oile tot spre aceeași poiană, cu gândul poate va afla de miel. Îl căută și de această dată în toate părțile, dar în zadar nici urmă de miel. Obosit de atâta căutare fără folos, copilul se trânti în iarbă. Scoțând o bucată de mămăligă și un bulgăre de brânză, înbucă cu poftă, astâmpărându-și foamea. Dădu și câinilor câte o bucată iar restul îl puse în dășagă pentru mai târziu. Apoi își scoase sumanul și se culbări în el. Somnul îl atinse pleoapele dintr'o singură fluturare.

Pacea adâncă se întindea peste întreaga poiană, doar păscutul oilor și behăitul mieilor, era tot sgomotul ce strica liniștea imensei pustietăți.

Soarele se ridicase sus de tot, aruncând săgeți arzătoare. Mii de gaze roiau în bătaia lui. Dulăul culcat lângă copil, își ridică din când în când capul, parcă așteptând ceva. Deodată un fășait puternic de aripi se auzi în văzduh, tot mai aproape de pământ.

Dulăul începu să latre cu furie și ceilalți câini la fel. Copilul sări din somn drept în picioare. În același timp, un vultur uriaș se repezi în turmă și răpl un miel alb ca laptele, în văzul copilului, mut de groază. Ce putea face el, un copil de zece ani, fără nici o armă la el, față de mărimea sălbatei păsări.

Lacrimi mari și grele îi curgeau din ochi, iar suspinele îi sgudute corpul plâpând. Dulăul lângă el, îi lingea lacrimile fierbinți parcă ar fi vrut să-i liniștească marea durere. Deabea acum își dete seama copilul, că mielul lipsă cu o zi înainte, fusese furat tot de acest vultur.

Ce să facă? Știa ce-l așteaptă acasă. Ce putea să spună? Și în altă parte unde să se ducă? Nicăieri nu era loc mai bun de pășune ca în această poiană, împrejurimile fiind numai de păduri. Ce păți în aceea seară acasă numai sufletelul lui de copil sărac știu! Dar ceace îi duru și mai mult, fu cuvintele de ură ce le striga taică-su:

— „Nu ești în stare nici de câteva oi să păzești, păcat că mai faci umbră pământului“...

Copilul suferi toate, fără nici o lacrimă sau un cuvânt, dar își puse în gând să omoare vulturul, chiar cu prețul vieții lui.

A doua zi în zori, plecă întovărașit de dulău, cu inima plină de groază, dar și de un mare curaj, tot spre aceeaș poiană, împreună cu mica lui turmă.

Imediat ce ajunsese își alege un loc, ce crezu el că br' fi cel mai nimerit pentru pândă.

Dădu câinilor de mâncare, căci lui nu-i ardea pentru așa ceva și când crezu că se apropie timpul să vină hrăpăreața pasăre, se îndosi dupe niște tufe, în locul ochit de el, cu urechea așintită la cel mai mic șgomot și aproape fără să-și ia ochii după bolta cerului.

Stătu așa câțva timp, numărând clipele ce i se păreau ani, aproape fără răsuflare, la cel mai mic șgomot gata să se repeadă.

Dar deodată se ivi vulturul, fără să prindă măcar de veste din ce parte venise și se lăsă deasupra unui mțelișor.

În acelaș timp eulăul se și aruncă deasupra lui, însă vulturul cu ciocul puternic îl lovi drept în ochi. Căinele chelălăi de durere dar nu se lăsă. Copilul văzându-și prietenul atacat, se aruncă în spinarea Vulturului, tocmai când acesta se repezea a doua oară la câine la câine și cu o secure, ce-o luase de acasă, îl lovi în cap. Apoi îi acoperi capul cu sumanul iar

cu betele ce și le deslegase mai dinainte, îl legă strâns în acelaș timp simți o durere grozavă la brațul stând iar cămașa i se umplu de sânge.

Curajul micului cioban însă nu pieri, ci adunându-ș toate puterile legă Vulturul până ce nu mai fucu nici o mișcare.

Cu lacrimi de durere în ochi și deabea suflând e oboseală, se așeză pe iarbă să-și vadă de rană, din care curgea lac de sânge. Își rupse din poalele dămășii o fâșie lungă, legându-și cum putu brațul din ccare atârna o bucată de carne, ca să nu mai curg, atâta sânge. Spăla și pe dulău la ochiul lovit și adunându-și oișele, trărand după el și uriașul vultur, o porni în vale spre sat. Ajungând acasă nici nu mai avu putere să povestească ce i s'a întâmplat căci își pierdu cunoștința.

Când se trezi așa cu brațul pansat, iar în jurul lui adunat aproape tot satul, dornic să știe fiecare ce i-se întâmplase.

În ochii micului cioban se citea o mare mulțumire cu toate că brațul îl durea groasnic, întocmai ca și unui luptător ce săvârșise o mare victorie.

Acum vorbele tatălui său nu-i vor mai pricinui atâta durere în suflet.

Nu va mai face umbră degeaba pământului.

După luptă

de Iov.

*S'a așternut odihnă albă peste
Intinderea de vis, basarabeană.
Urzește noaptea parcă o poveste,
Sub cerul arcuit, ca o sprinceană.*

*Răutu-și scrie printre holde slovă,
Ca să rămâe 'n satele ce hoină,
Letopiseș de cum a fost Moldova:
Frumoasă ca un rai și ca o doină.*

*Latâta pace că te miri de 'ncape
În zarea de argint și de sulfină.
Răcoarea se destramă de pe ape.
Și plânge încet — lăută în surdină.*

*Pe dealuri mori de vânt adorm, în parte,
Sub liniștea de humă și de iască,
Iar luna străjue, ca semnu 'n carte:
O cruce albă, un mormânt și-o cască,*

PĂCATUL

de Mircea Ovidiu Savu

Păcatul s'a născut în clipa
Când prima buză 'nfiorată
Și-a ars prelung, al cărni tipăt
Pe altă buză 'nfiorată.

De-atunci în lutul prins de friguri
A stăpânit numai păcatul:
În ori ce ochi pândesc dorințe,
Cum ori ce ins e vionvatul.

Pe puful parfumat cu umbră
Al pernelor imaculate,
Flămânzii ochii aprinși de patimi
Cunosc în trupuri cu păcate.

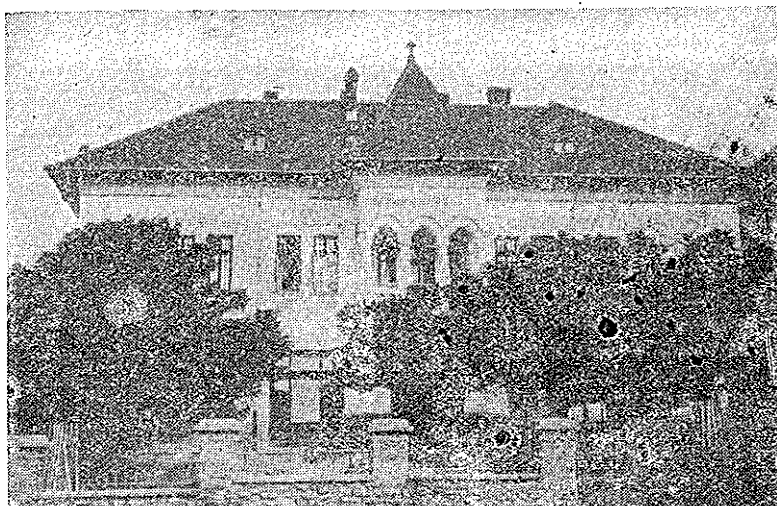
Când buzele întredeschise
Tresar pe-un gât catifelat,
E tot păcatul care arde
Atât de mult înfrigurat.

Păcat mai e când brațul fraged
Ca frăgezimea de sirene,
Te frânge lacom lângă sânul
Albă ca fulgul din troene.

Și tot păcatul roz te fură
Spre alcovuri rupte în orgii,
Când clipa de beție-o vrea-o
Intinsă 'n rost de veșnicii.

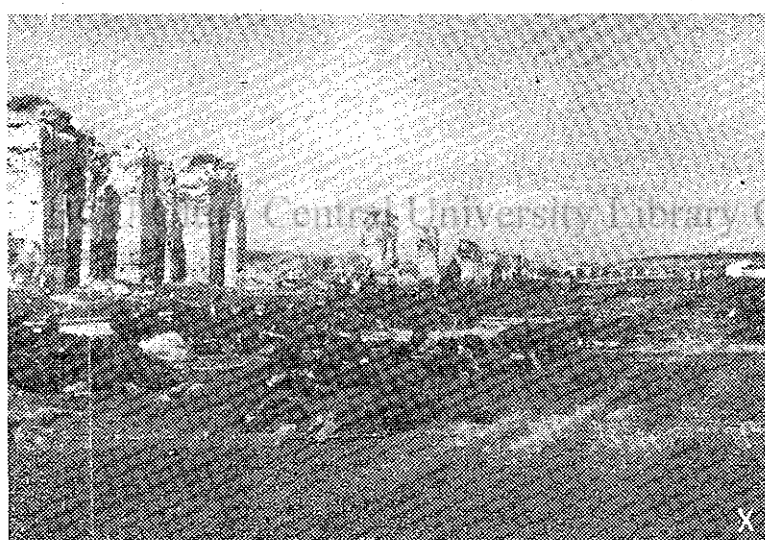
Păcatul va pieri în clipa
Când moartea prinsă de rânjire,
Va stinge 'n luturi vâlvătaia
Și cea din urmă tresărire.

Și-atunci în spasme irosite
Păli-vor ochi halucinați.
Va fi păcatul cel din urmă
Al ultimilor vinovați.

Războiul
în

imagini

Un teatru de cartier acum peste 30 ani

Lui Nicu Bălățeanu
dela
Teatrul Național

Iubite amice,

Poate așa câte odată, când puzderia de gânduri ale artei actoricești te mai lasă o leacă să răsuflă, îți mai depeni prin minte și câteva vedenii colbăiate de praful vremii trecătoare și te mai întorci cu privirea înapoi anilor de dulce memorie, a tinereții neprețuite, când înfrigații și intimidati ne petreceam timpul în antreul unui varieteu de cartier, ascultând în același timp, cupletele «maestrilor» de pe atunci și bătaie inimei, ca e se răsvrătea la vedenia unui artist îmbrăcat din cutie și ferchezuit ca o poză. Ei bine scumpul meu amic, eu n'am avut niciodată ștofă de actor, deși până și astăzi, teatrul improvizat din copilărie în pivnița caselor noastre, mai păstrează oarecari urme de vopsea, alb, roșu și a albastru, iar pe unele lucruri din casă, aumai rămas urme — răni fatale ale tragediilor jucate cu mare succes, în grădinița din fundul curții noastre. N'am avut ștofă de actor, nu; dar dragostea de teatru mi a făcut mușe zile fripte și multe amărăciuni în copilăria mea — pe care aș da tot aurul și măririle lumii s'o mai pot întoarce din careul vremii, ca pe un decor din scenele turnante. Am să-ți povestesc aici, o mică istorioară din vremurile noastre de glorioasă penenre, când noi ca și teatrul românesc, eram un svor sacru, de sentimente nobile, de cultură, de frumos și poezie.

Nu mai văzusem un teatru până la vârsta de 10 ani. Ba, ca să fiu nepărtinitor, într'o seară de Iulie nimerisem pe o stradă infundată în cartierul țigăniei din mahalaua bisericeii Sf. Nicolae-Vlădica, unde auzisem și eu dela alți copii mai norocoși ca mine, că, la d-na Frangopol în curte, joacă Vasilache, dar nu cu păpuși de lemn, ci cu oameni în carne și oase. Ce e drept, că la ora când luminile se aprindeau, strada infundată, era plină de domni și cucoane, care pescăindu-și papucii pe caldarămul stradelei, se îndreptau spre teatru, ținând fiecare, câte un scaun, scaunel, ba și câte o băneuță la spinare. Nu m'au mirat aceste pregătiri teatrale, ci, găsindu-le nimerite pentru scopul meu de a intra pe de gratis, căci banul pe acea vreme, era cât roata carului și puneam să dau cu tunul și nu găseai la mine în buzunar un ban de cinci, cu săptămânile, mă strecurai ușor printre acești oameni cu greutate, adică cu ustensilele de odihnă la spinare și isbindu-mă, când de un scaun cu patru picioare, când de unul cu trei, răuși să intru în grădina d-lui Frangopol, fără să fiu băgat în seamă. Dar, n'am apucat, decât să văd niște turci cu fesuri de hârtie roșie și puși de lemn și pe Iancu Jianu, căpitanul de haiduci, cum își lipea o mustăcioară mică și neagră cu cocă pe buza de sus, ca mă simți apucat de pantalonași și dus pe sus până în mijlocul străzii. Nu știam dacă visam sau eram treaz. Știu doar atât că acel mijloc de călătorie aeriană pe acea vreme, când numai pasările sburau, m'a făcut să o iau la fugă, mai abilir decât un automobil și să nu mă opresc decât în fundul supatului de unde eram sigur că nu mă putea scoate nici maică-mea. Nu îți mai spun, cum am dormit în noaptea cea furtunoasă, deși cerul era limpede, luna

mare și frumoasă și stelele vii. A doua zi însă, mințea mea de copil, deși era cam încurcată din cauza călătoriei aeriene din seara trecută, totuși desprindam chipul turcilor cu fesuri de hârtie roșie și mustața lui Iancu Jianu, lipită cu cocă. Cândul începea din ce în ce să mi se mai lumineze, ochii să clipească mai des și fruntea să se încrețească mai adânc. Cocă, știam să fac și eu; iar cât priveșle despre fesuri de hârtie, eram nintrecut în mahalaua mea, ca unul ce mă răsboliam vitejește cu puși de țigani, împodobiți de mine cu fesuri de hârtie roșie. Deodată, un fulger îmi străbătu capul.

— Dar dacă aș face și eu un teatru pentru copii?

Și fără a mai sta mult la gânduri, o luai la fugă și nu mă opri decât în fundul curții lui Frangopol, ca să studiez clădirea teatrului. Scena era făcută din scânduri pe jumătate putrezite și cârpiță cu tinichele vechi, dar drept cușise câteva coli de hârtie, vopsite roșu și verde. Câțiva boboci de găscă își plimbau nos algia bălților prin grădina teatrului nesupărați de nimeni și ciugulzau în voie cojile de pepeni, coceni de porumb și chiștoacele de țigări, bunătați aduse de spectatori pentru a se «delecta» în pauzele dintre acte. Când văzui eu aceste «nimicuri de instalație», făcui o gură mare și holbai niște ochi de broțacei.

— Asta e teatru? Trei coli de hârtie și câteva scânduri? Apă eu o să fac unul să rămână de pomina în mahală!

Și fără să mă laud, într'o săptămână, ajutat de nedespărțirii mei prieteni, Gicu, Sandu, Nicu și Ionel, ridicasem în fundul grădiniței noastre din spațiile caselor patru prăjini, înfășurate în pânză de sac și trei cușise de hârtie, bătute pe spezele de lemn. Cât despre cor lăă, aceasta nu o aranjasem, căci era un cearșaf de plapumă, pe care trebuia să-l iau din casă, fără știrea mamei mele și pe care-l lasam să-l așez în ziua reprezentației de inaugurare. Hoțărâram să jucăm piesa «Deceba și Longhin», generalul roman trimisul lui Traian, care preferă să moară decât să-și trădeze împăratul. Piesa era prelucrată de mine, dintr'o bucată de cetire din cartea de clasă IV-a și transformată în «operă dramatică cu lacrimi» așa cum glăsuiau afișele scrise caligrafic, împărțite în mahală. Distribuți rolurile, făcându-l pe Sandu Decebal, eu Longhin, iar ceilalți, cântă Romani, când Daci. În sfârșit totul fusese pregătit, dela, îmbrăcăminte, până la bilete de intrare, scrise pe foi de cafea, pe dosul cărora erau răvășite cifrele trei și patru, note obținute de mine în orele cu ghinion. În ziua reprezentației, noi artiștii, începurăm să colindăm mahalaua, adunând copiii și vânzându-le bilete de teatru, care începeau de la trei parale primele lecure și se terminau la două penite noui galeria. Ce să vă mai spun, că într'un ceas cele 30 de bilete erau vândute și furam nevoiți să mai acordăm și bilete de favoare. La ora două după amiază, publicul era instalat în băncițe bătute pe

țărui și artiști se imbrăcau în culisele scenei. Cei mai nerăbdători, începură să strige din ce în ce mai gălăgioși :

— Hai ! nu mai începeți odată ?

— Ba! daaa! ba- daa- răspundeam noi artiștii în cor și în acelaș timp, sunaram clopoțelul, când primul semnal de începerea «marei reprezentații». Cătrând urmară și celelalte două semnale legate de clopoțel și cortina se ridică perfect, spre mirarea publicului și spre mirarea noastră a actorilor, că știam că: pătimeam cu ea la repetiție. Copiii tăcură ca prin farmec. Scena era goală la ridicarea cortinei, dar curând apărură Decebal, îmbrăcat cu o rochie a mamei mele, de pe timpul când era tânără logodită, de culoare maro, cu volane și volănașe și care îi era prinsă tocmai la subțiori. Pe cap avea un fes de hârle roșie, fața era încondeiată cu mușăți negre făcute cu cerneală și barbă de călți; la șold avea o sabie de doi coți de lemn, și în mâna dreaptă o frigare ruginită. Se așeză pe tron, un scaun de grădina, având la stânga și la dreapta câte un general mănjit cu cărbune pe ochi, coifuri de hârle albastră, cu moț colorat cu cinci culori. Fiecare dintre ei avea o sabie la șold și câte un topor de tăiat lemne în mâna dreaptă. Deodată, emoție mare în public, care cunoștea piesa pe dinafară, laudată de artiști la vânzarea biletelor. Apare Longhin, adică subsemnatul, înfășurat într'o față de masă brodată cu arnici, drept logă, cu capul gol și privirea semeață și sfidătoare. Se oprește în fața lui Decebal și începe să strige :

— O! Decebal, împăratul Dacilor! ce vrei de la mine ?

Decebal holbă niște ochi de vițel, înghiți în sec și tăcu.

Longhin, văzând că Decebal s'a fâstăcit, nu se dădu bătut și mai spuse încă odată aproape sbierând :

— O! Decebal, împăratul Dacilor, de ce m'ai cheamă, ce vrei de la mine ?

Decebal tăcea cu toată îndemnarea generalilor, care îi șopteau ghionându-l.

— Răspunde mă și tu !

Longhin, văzând că toată piesa dramatică cu lacrimi era compromisă, mai strigă odată din toți plămânil :

— O! Decebal, împăratul Dacilor! Ce vrei de la mine ?

Decebal însă, se fâstăcise rău de tot și dând să se scoale ca să facă și ei ceva, se împiedică de scaun și intră cu frigerea în pereții teatrului, trugând după el toată scena care ne îngropară pe toți în maldărul de hârle, din care nu se mai vedeau decât capetele noastre vopsite cu cerneală și ochii leșiți din orbite de spaimă. Publicul începuse să se tăvălească de răs, hihind sgomotos cu vocile lor pitigăiate, încât au deșteptat oamenii din cele patru curți vecine, care, cătrându-e pe garduri așa cum se găseau la odihnă în cămăși de noapte și capoade largi, au început să strige la noi, amenințându-ne cu pumnii, că le streacă liniștea somnului de vară, încât într'o clipă nu mai rămăsese în grădina teatrului decât scena transformată într'o grămadă de zdrențe și hârle.

A doua zi la o răspânte de drumuri, doi pui de țigan se umflau la mine bolborosind cu gesturi teatrale :

— O! Decebal! de ce te-ai fâstăcit ?

Și-acum iubite amice, să ne plecăm smeriți în fața timpurilor de atunci. Noi nu ne putem plânge; am trăit copilăria cu toate bucuriile ei trupești și sufletești, și am dovedit-o la timpuri grele. Astăzi copiii nu mai sunt copii, se nasc de-a dreptul maturi, căci ceiaze trebuiau să caute ei în mînca și puterile lor, le dă de-a gata timpul și progresul. Păcat că progresul a început dela lucruri și nu dela oameni.

Al tău,
Locot. PAUL EPUREANU

10 Mai 1942.

Colțul Surâsului

de AL. GRUIA

Nu se știe dacă întâmplarea sau altceva, a făcut a profesoara noastră să fie dirigintă la clasa cea mai zvăpăiată a liceului și anume clasa II-a B.

Tânăra, de 23 ani, nu a surprins-o când elevii îi spuneau «Doamnă». Aplica sisteme pedagogice din cele mai moderne cari erau în contrast cu ale altor profesori colegi, ce se copiau unul pe altul.

Și fiindcă elevii erau tare «nebuni», acești «alții» trebuiau bătaia. Bătea directorul, bătea secretarul, băteau «ca la fasole» — vorba românului — pedagogii. Dar nebunii, tot nebuni rămăneau.

Demnșcarea dirigintă dela clasa II-a, nou venită, rămas surprinsă și când, făcând aluzie despre acest fapt, directorului ei i-a răspuns :

— O să te convingi D-ia că nu se poate altfel.

Dar fiindcă ea credea că se poate altfel nu a descurajat, când, intrând pentru prima oară în clasă a fost ținta privirilor elevilor celor opt clase. Cei mici au spus «da doamnă», cei mai mari au examinat-o din cap până în picioare, zâmbindu-și cu înțelese. Nu s'a supărat «Doamna» nici când a auzit pe unii dintr'a oia : «Nu e rele», «Ași vrea să rămân corigent la «dumneaei», ba chiar repetent.

Dar să revenim la clasa II-a B, cea mai nebună.

Într-o zi s'a furat un stilou în clasă. D.șoara dirigintă face «ancheta».

Privirile a 60 de perechi de ochi ca boabele de cafea săgetează pe D.șoara Dirigintă, care începe ancheta :

— Eu știu cine a luat stiloul, însă nu vreau să spun fiindcă mi-e rușine de rușinea făptașului.

Ca să ocolim acest lucru vom eși toți afară din clasă și voi veți intra câte unul, iar cel ce are stiloul — căci repet eu știu la cine este — îl va pune în sertarul catedrei. Dacă hoțul nu-l va depune, îl voi face de răsul clasei și da afară din școală. Am acasă un câine... polițist pe care îl voi aduce la școală și câinele va reuși să descopere imediat pe hoț, când se va repezi la el și îl va mușcă drept de... beregata.

Toată clasa a rămas înmărmurită.

— Doamnă, chiar de beregată mușcă? întrebă unul pe fața căruia se citia neliniștea și pe cari «Doamna» îi identifică pe hoț.

— Da chiar de beregată, răspunse ea abia ținându-și răsul.

Afât i.a impresionat calitatea de detectiv a câinelui polițist, încât după perindarea elevilor prin clasă, tocul a fost găsit și dat păgubașului.

— Doamnă, vă rog, aduceți-l odată la școală să-l edem și noi.

Profesoara le-a promis că îl va aduce după vacanță, gândindu-se de unde să facă rost de un câine oarecare spre a potoli curiozitatea elevilor.

— Doamnă o să-i facem și coteț.

— Da Doamnă, îi aducem și mâncare.

După terminarea vacanței profesoara a mai lipsit vre-o două săptămâni fiind bolnavă. Când a venit la școală și a intrat în clasa «nebulilor», însoțită de secretarul școlii, acesta din urmă le zise :

— Să fiți cuminți căci domnișoara Profesoară a avut un mare necaz în familie și este bolnavă.

Copiii o priviau cu mult interes, tăcuți. Întâmplarea a făcut ca «Doamna» să fie îmbrăcată cu o rochie neagră, care îi scolea în evidență paliditatea feței.

Ei începură să se «șuşue» între ei și până la urmă eșit că «Doamnei» trebuie să-i fi murit cineva.

Unul dintre ei mai îndrăzneț se sculă :

— Doamnă nu camva... a... murit... câinele polițist?

Profesoara și-a adus aminte de întâmplarea cu stiloul și mai ales de promisiunea făcută de a aduce... câinele la școală și lăsându-și capul în mâini o bufnă un răs, gândindu-se că cu astfel de întrebare chiar bieții copilași îi ajutase de a soluționa aducerea... polițistului patrupele la școală.

«Nebunii» credeau că ea plânge cu adevărat și priveau triști și tăcuți la «durerea» profesoarei.

Pe vre-o câțiva îi trecură chiar lacrimi.

Unul zise :

— Săracul, îi făcusem coteț, ne-a ajutat și Vasile servitorul, îi spusese și lui.

Și câteva săptămâni în urmă, în ora «Doamnei Dirigintă» care era în «dolu» după câinele polițist «nebunii» erau ca niște ingerași nevionvați.

Iar de acest lucru, adică de transformarea din cea mai nebună în cea mai cuminte clasă se minunau toți profesorii, în cap cu Directorul liceului.

Câinele polițist însă nu le-a ieșit din minte :

S. N. R.

**SOCIETATEA NATIONALA PENTRU REPREZENTANȚE
S. A. R.**

BUCUREȘTI III — PIATA BENITO MUSSOLINI, 7

TELEFON: 2.04-03

TELEGRAME: SONAREP BUCUREȘTI

CONT CEC 3787

CONT BANCAR: BANCA ROMÂNEASCA

O. C. R NR. 472/1937

I M P O R T

R E P R E Z E N T A N T E

E X P O R T

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**FOTOCOPIE
M. BILINSKI**

**MAGAZIN CU ARTICOLE
FOTOGRAFICE ȘI LABORATOR
PENTRU FOTOGRAFI AMATORI**

București - Cal. Victoriei, 38

Tel. 434.15

„COLUMB“

**Societate Anonimă Română pentru
comerțul de fierărie
MAGAZIN ROMÂNESC**

ARTICOLE DE MENAJ

Strada Lipsicani No. 108

(Vis-a-vis de Biserica Sft. Gheorghe)

Telefon: 5-18-74

S O C I R

S. A. R.

Industrie - Textilă

BUCUREȘTI

Str. Splaiul Unirei 3

MOTOREX

S. A. R.

CENTRALA STRADA DOAMNEI 14 ^T

SUCURSALA B-DUL BRATIANU 22 Tel. 5.41.74

PIESE ȘI ACCESORII
DE AUTOMOBILE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AUTOREX

S. A. R.

B-DUL DOMNIȚEI 3, — Telefon 4.11-60

CARUCIOARE DE COPII

BICICLETE

PIESE ȘI ACCESORII